

معرفی طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار

تاریخچه اجرای طرح

- در سال ۱۳۱۴ برای اولین بار در ایران آمارگیری از بودجه خانوار روستایی توسط بانک ملی ایران انجام شد.
- در سال ۱۳۳۹ پس از تاسیس بانک مرکزی ایران، آمارگیری از بودجه خانوار شهری به عهده بانک مرکزی ایران گذاشته شد.
- در سال ۱۳۴۲ طرح آمارگیری از بودجه خانوار روستایی کشور در پاییز و زمستان توسط اداره کل آمار عمومی وزارت کشور به اجرا درآمد.
- در سال ۱۳۴۴ با تاسیس مرکز آمار ایران وظیفه آمارگیری از بودجه خانوارهای روستایی به عهده مرکز آمار ایران گذاشته شد.
- در سال ۱۳۴۷ علاوه بر آمارگیری بودجه خانوارهای روستایی، آمارگیری از بودجه خانوارهای شهری نیز هم زمان با مناطق روستایی انجام شد.
- در سال ۱۳۵۳ علاوه بر هزینه خانوارهای شهری و روستایی درآمد خانوارها نیز جمع‌آوری شده است.
- در سال ۱۳۷۰ پرسشنامه شهری و روستایی طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی یکسان سازی شد.
- در سال ۱۳۷۴ به دلیل انتخاب این سال به عنوان سال پایه ارقام به صورت گسترده تر پوشش داده شد. علاوه بر آن، تعاریف و مفاهیم به کار رفته نیز مطابق با تعاریف SNA تغییر یافت و استفاده از دهک‌های هزینه‌ای، دهک‌های درآمدی و اطلاعات به صورت خالص و ناخالص آغاز شد.
- * سال‌های اجرا نشده شهری: ۱۳۵۵، ۱۳۵۷ و ۱۳۶۰ * سال‌های اجرا نشده روستایی: ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰

تاریخچه اجرای طرح

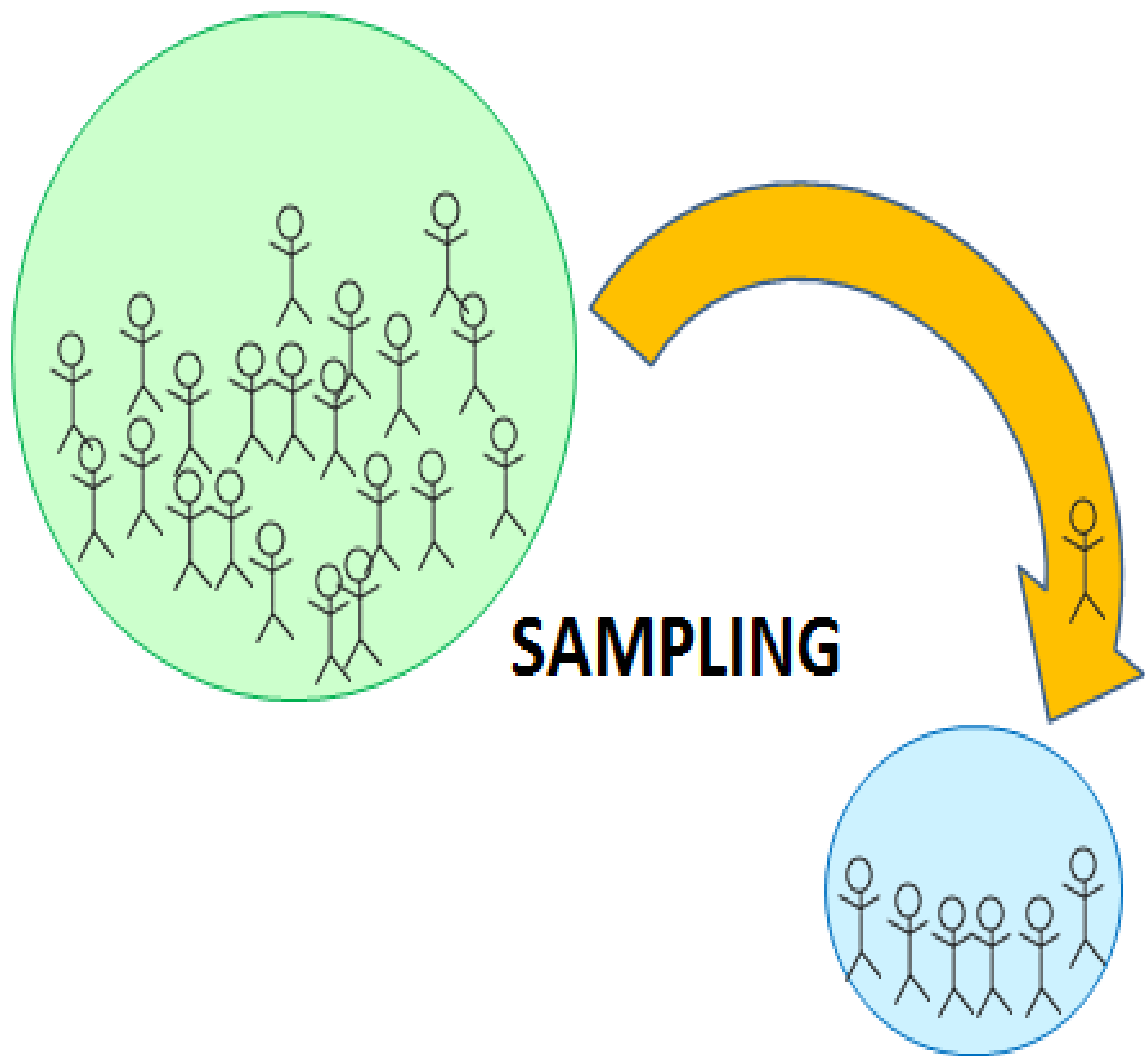
- در سال ۱۳۷۴ طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی در سطح کل کشور و استان‌ها قابلیت ارایه پیدا کرد.
- در سال ۱۳۸۳ برای اولین بار پرسشنامه طرح، بر اساس طبقه بندی بین المللی COICOP* برای مقایسه پذیری اقلام بین کشورها تهیه و اجرا شد.
- در سال ۱۳۸۹ امکان گزارش‌گیری از نرم‌افزار داده‌آمایی، وریف و ادیت طرح برای کارشناسان استان به منظور کنترل همه جانبه روی فعالیت آمارگیران فراهم شد.
- در سال ۱۳۹۲ در نرم افزار طرح امکان شناسایی داده‌های پرت برای بهبود کیفیت داده‌ها فراهم شد. بدین ترتیب داده‌های هر خانوار با خانوارهای دیگر در همان فصل مقایسه شد و مقادیری که خارج از چارک اول و چارک سوم بودند به عنوان داده‌های پرت شناسایی شدند.
- در سال ۱۳۹۵ هزینه‌های بهداشت و درمانی خانوار مطابق با نیازهای وزرات بهداشت و درمان در پرسشنامه طرح به‌روز شد.

*Classification Of the Individual Consumption by Purpose

روش نمونه‌گیری

سه مرحله‌ای با طبقه‌بندی است که در ابتدا طبقه‌بندی حوزه‌های سرشماری و سپس انتخاب حوزه‌ها انجام می‌شود. در مرحله دوم بلوک‌های شهری و آبادی‌های روستایی انتخاب شده و در مرحله سوم خانوارهای نمونه انتخاب می‌شوند.

تعداد نمونه با توجه به هدف طرح، برای برآورد متوسط هزینه و درآمد سالانه‌ی یک خانوار، بهینه شده است. برای دستیابی به برآوردها که معرف بهتری از کل سال باشند، نمونه‌ها بین ماه‌های سال برای آمارگیری، توزیع شده‌اند.

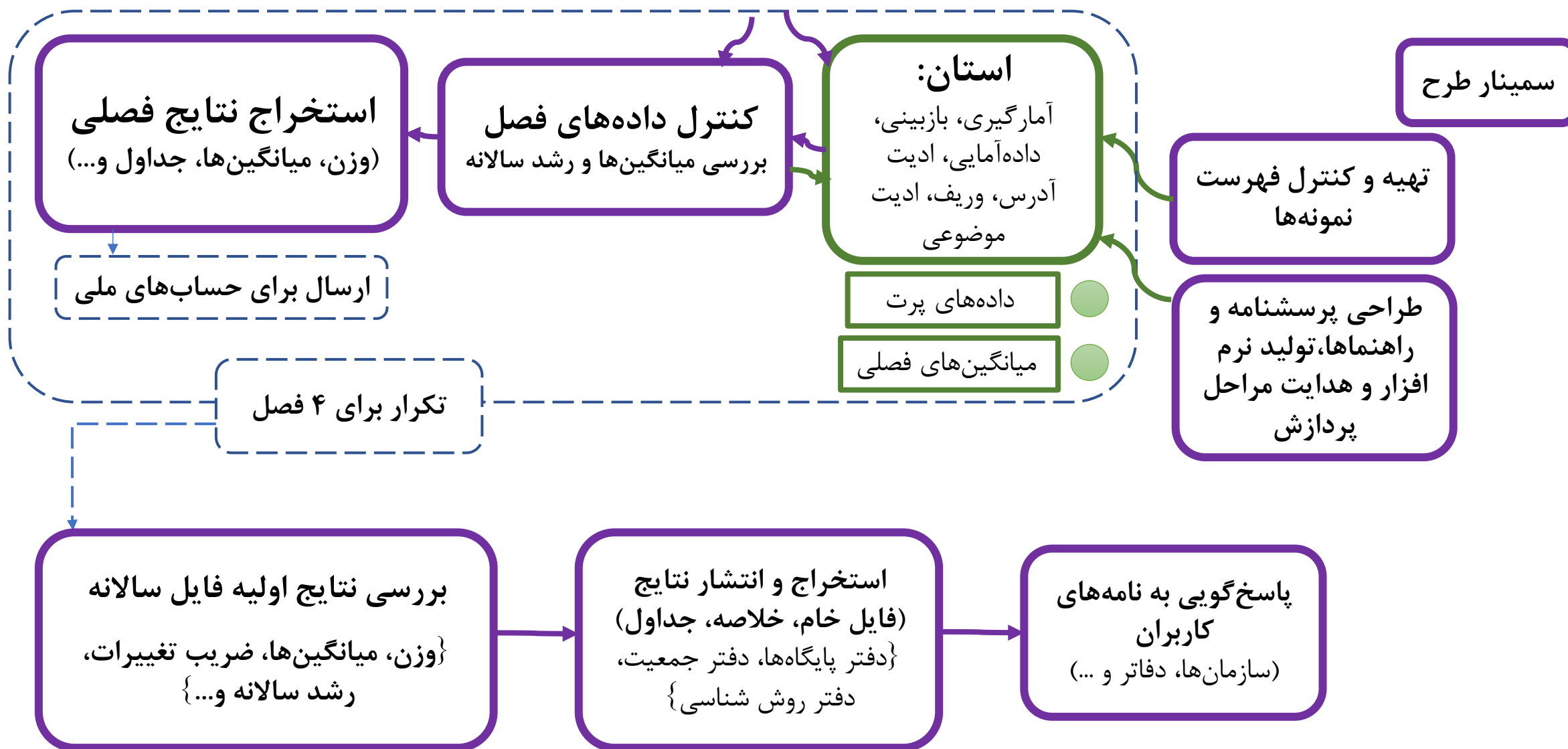
شهری: ۱۹۴۳۷

روستایی: ۱۸۱۵۸

**تعداد
نمونه ها**

فرایند اجرا و استخراج طرح

راهنمایی و نظارت فنی
در طول اجرای طرح

اقلام (پرسشنامه) طرح

عمده تشکیل شده که در پرسشنامه طرح هزینه و درآمد خانوار از چهار قسمت حال حاضر ۱۱۸۰ قلم اطلاعاتی را داراست و با توجه به نیاز کشور به داده های جدید سالانه به روز می شود.

قسمت اول	قسمت دوم	قسمت سوم				قسمت چهارم
فصوصیات اجتماعی اعضای خانوار	مشفصات ممل سکونت، تسهیلات و لوازم عمده زندگی خانوار	هزینه های خانوار	سرمایه گذاری خانوار	وا دریاختی خانوار	درامدهای خانوار	
۹	۴۳	۱۰۲۹	۵۱	۶	۴۲	

طبقه بندی ها

1. سیستم حساب های ملی (SNA,2008)
2. طبقه بندی محوری محصول یا CPC (Central Product Classification)
3. طبقه بندی مصرف فردی بر حسب هدف (COICOP2000)
4. طبقه بندی بین المللی مشاغل (ISCO-2008)
5. طبقه بندی رشته فعالیت های اقتصادی ایران (ISIC.4)
6. طبقه بندی سطوح آموزشی و رشته های تحصیلی (ISCED2011,2013)

تعاریف و مفاهیم

هزینه‌ی خانوار:

ارزش ریالی کالاها و خدماتی است که توسط خانوار برای خود، خانوارهای دیگر، سازمان‌های دولتی و غیردولتی صرف می‌شود و شامل دو دسته مصرفی و غیرمصرفی است.

هزینه‌های مصرفی خانوار:

ارزش ریالی کالاها و خدماتی است که توسط خانوار و به منظور مصرف یا هدیه به دیگران از روش‌های خرید، تولید خانگی، در برابر خدمت، از محل کسب و رایگان (از سازمان‌ها) تهیه شده است.

هزینه‌های غیرمصرفی خانوار:

شامل پرداخت مالیات‌های مستقیم، عوارض و سایر پرداخت‌های اجباری، حق بازنشستگی، حق بیمه‌های تأمین اجتماعی و غیردرمانی و سایر حق بیمه‌های مشابه، هدایای نقدی به خانوارهای دیگر، انتقالات و هزینه‌های خرید نسبه (غیر از بهره) و دیرکرد می‌باشد.

پس انداز، وام، بازپرداخت وام و پرداخت برای سایر معاملات مالی در هزینه خانوار منظور نمی‌شود.

تعاریف و مفاهیم

درآمد خانوار:

درآمد خانوار وجوه و ارزش ریالی کالاها و خدماتی است که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده و یا از طریق منابع دیگر (حقوق بازنشستگی، درآمد حاصل از دارایی‌ها، دریافتی‌های انتقالی و نظایر آن) به مجموع اعضای خانوار تعلق می‌گیرد.

دریافتی‌های اتفاقی و انتقالی درآمد خانوار منظور می‌شوند:

دریافتی‌های اتفاقی: دریافتی از مؤسسات و نهادهای از قبیل خسارات دریافتی از بیمه

دریافتی‌های انتقالی: دریافتی از موسسه‌ها، نهادهای سازمان‌های عمومی، خصوصی، اجتماعی، خیریه و خانوارهای دیگر (نظیر کمک‌ها، اعانات، کمک هزینه‌ها و نظایر آن)

مشخصات اساسی طرح

جامعه‌ی هدف

جامعه‌ی هدف، شامل همه‌ی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی در مناطق شهری/روستایی کشور است. خانوارهای معمولی غیر ساکن و مؤسسه‌ای از شمول این طرح مستثنی هستند.

واحد آماری

واحد آماری، یک خانوار معمولی ساکن یا گروهی در مناطق روستایی و شهری کشور است.

زمان آماری

زمان آماری برای پرسش‌های مختلف، برحسب مورد هفته‌ی گذشته، ماه گذشته و ۱۲ ماه گذشته است.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح از اول اردیبهشت ماه هر سال تا پایان فروردین ماه سال بعد است.

روش جمع‌آوری داده‌ها

داده‌ها از طریق مصاحبه با واحد آماری و تکمیل پرسشنامه جمع‌آوری می‌شود.

هدف کلی طرح

برآورد سالانه‌ی میانگین هزینه‌های
کل، خوراک، غیرخوراک و درآمد
خانوارها در سطح نقاط شهری و
روستایی هر یک از استان‌ها

برآورد سالانه‌ی میانگین هزینه‌های
کل، خوراک در ۱۰ صفت اصلی،
غیرخوراک در ۱۰ صفت اصلی و
درآمد یک خانوار و نیز برآورد
تغییرات سالانه‌ی این میانگین‌ها در
سطح مناطق شهری و روستایی کل
کشور

برآورد انواع هزینه‌های خوراکی در ۱۰ صفت اصلی
در سطح مناطق شهری و روستایی کل کشور

برآورد انواع هزینه‌های غیرخوراکی در ۱۰ صفت اصلی در سطح مناطق شهری و روستایی کل کشور

(۱) غلات، نان، آرد، رشته و فراورده‌های آن

(۲) گوشت

(۳) شیر و فراورده‌های آن (به جز کره) و تخم پرندگان (۴) روغن، چربی‌ها و کره

(۵) میوه‌ها و خشکبار

(۶) سبزی‌های تازه و خشک شده و حبوب

(۷) قند، شکر، مرباها و شیرینی‌ها

(۸) ادویه‌ها، چاشنی‌ها و سایر ترکیب‌های خوراکی

(۹) چای، قهوه، کاکائو و نوشابه‌ها

(۱۰) دخانیات‌ها

(۱) پوشاک و کفش

(۲) مسکن، آب، فاضلاب، سوخت و روشنایی

(۳) مبل‌مان، لوازم خانگی و نگهداری معمول آن‌ها

(۴) بهداشت و درمان

(۵) حمل و نقل

(۶) ارتباطات

(۷) خدمات فرهنگی و تفریحات

(۸) آموزش و تحصیل

(۹) غذاهای آماده، هتل و رستوران

(۱۰) کالاها و خدمات متفرقه

هدف تفصیلی طرح

1. برآورد متوسط هزینه‌های زیرگروه کالاهای مصرفی خوراکی و غیرخوراکی یک خانوار (شهری و روستایی).
2. برآورد متوسط انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی یک خانوار (شهری و روستایی) در هر یک از گروه‌ها و دهک‌های هزینه‌ی خالص و ناخالص و درآمد.
3. برآورد متوسط انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی یک خانوار (شهری و روستایی) بر حسب هریک از خصوصیات اجتماعی خانوار.
4. برآورد متوسط انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی یک خانوار (شهری و روستایی) بر حسب وضع شغلی، گروه‌های عمده شغلی و گروه‌های عمده فعالیت اصلی محل کار سرپرست خانوار.
5. برآورد متوسط درآمد یک خانوار (شهری و روستایی) در سطح کشور و استان بر حسب انواع درآمد.
6. درصد خانوارها بر حسب خصوصیات اجتماعی (وسعت، تعداد افراد باسواد و...)، تسهیلات عمده مسکن و لوازم عمده زندگی.
7. برآورد متوسط مقدار کالاهای خوراکی یک خانوار (شهری و روستایی) در هریک از گروه‌ها و دهک‌های هزینه و درآمد.
8. برآوردی از سرمایه‌گذاری یک خانوار (شهری و روستایی) در بخش‌های کشاورزی و ساختمان.

کاربرد طرح

ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه
تأمین عدالت اجتماعی

مطالعه روند مصرف کالاها و خدمات

الگوی مصرفی خانوارها

روابط متقابل ویژگی‌های اجتماعی اقتصادی
خانوارها

امکانات و تسهیلات خانوارها

بررسی توزیع درآمد

تأمین اطلاعات مورد نیاز
حساب‌های ملی و منطقه‌ای

فراهم آوردن امکان بررسی
خانوارهای زیر خط فقر

عمده ترین کاربران سازمانی (نتایج سالانه طرح)

بیت رهبری

ریاست جمهوری-جداول ۶ رقمی

مصلحت تشخیص نظام

پژوهش های مجلس شورای اسلامی -فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی،مقدار سرانه و وزن های خانواری و وفردی

مرکز آمار ایران

استفاده از نتایج طرح در تهیه حساب های ملی، محاسبه ضرایب اهمیت کالاها و خدمات در مناطق شهری و روستایی و تهیه جدول داده - ستانده اقتصاد کشور-فایل خام و خلاصه

سازمان برنامه و بودجه کل کشور و استان ها-فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی

مؤسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی -فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی

وزارت کشاورزی -جداول ۶ رقمی

به منظور سنجش تولیدات و واردات مواد غذایی

انستیتو خواربار و تغذیه ایران -فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی

بررسی وضعیت تغذیه خانوارها

سازمان قاجاق کالا و ارز

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران -فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی برای حسابهای ملی

استفاده از نتایج طرح در زمینه تهیه حساب های ملی، تهیه شاخص قیمت کالاها و خدمات و سایر بررسی های اقتصادی

وزارت مسکن و شهرسازی -نشریات و جداول ۶ رقمی

مطالعه بر روی رابطه بین درآمد خانوارها و وضعیت محل سکونت آنها

وزارت اقتصاد و دارائی -فایل خام و خلاصه و جداول ۶ رقمی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی -جداول ۶ رقمی

استفاده از نتایج این طرح در مورد هزینه های فرهنگی، تفریحی و تسهیلات عمده زندگی (به خصوص وسایل ارتباط جمعی)

وزارت بازرگانی و جهاد کشاورزی- محاسبات خاص بر روی اقلام در مرکز

استفاده از نتایج طرح برای واردات برخی اقلام خوراکی مانند گندم، برنج، نان، انواع گوشت و نظایر آن

شرکت شیلات- جداول ۶ رقمی

شهرداری تهران

پژوهشگران، اساتید و دانشجویان مراکز عالی داخل و خارج از کشور

نتایج نشریه طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار

درصد خانوارهای شهری و روستایی
متوسط انواع هزینه‌های خوراک و غیر خوراکي سالانه يك خانوار (شهری و روستایی) - طبقه بندی
CPC-COICOP
متوسط درآمد سالانه يك خانوار شهری بر حسب انواع درآمد

گروه درآمدی

دهك‌هاي هزینه خالص و ناخالص

گروه‌هاي هزینه

حساب وسعت خانوار	بر حسب تعداد افراد باسواد	تعداد افراد شاغل	وضع فعالیت سرپرست خانوار	گروه شغلي سرپرست خانوار
فعالیت اصلي محل کار سرپرست خانوار	وضع شغلي سرپرست خانوار	سطح سواد سرپرست خانوار	تسهيلات عمده مسکن	نحوه تصرف مسکن
تعداد اتاق در اختیار خانوار	استفاده‌کننده از لوازم عمده زندگی	نوع سوخت عمده مصرفي براي پخت و پز	نوع سوخت عمده مصرفي	برحسب نوع اسکلت و مصالح عمده بناي محل سکونت خانوار

خروجی های طرح

چکیده طرح: چکیده طرح شامل برآورد هدف کلی طرح و ضریب جینی هر سال اوایل تابستان اعلام عمومی می شود.

نشریه توزیع در آمد: ضریب جینی، شاخص های درآمدهای، سهم دهک های هزینه خانوارهای کل کشور و

نشریه طرح: شامل خلاصه یافته ها و ۲۳۴ جدول در قالب ۲ نشریه به تفکیک شهری و روستایی توسط مرکز آمار ایران هر ساله منتشر می شود.

نتایج تفصیلی طرح:

فایل خام: به صورت فایل Access تمامی ریز داده های طرح موجود است

خلاصه فایل طرح (Summary): پس از اعمال دستورالعمل های اطلاع رسانی در درگاه ملی آمار قرار می گیرد

انواع هزینه های خالص و ناخالص در سطح کدهای ۶ رقمی (به تفکیک گروه و دهک های هزینه و درآمد)

مقدار خوراکی ها (خانواری) در سطح کدهای ۶ رقمی در سطح مناطق شهری و روستایی ۳۱ استان و کل کشور) و دهک های هزینه و درآمد دهک های هزینه و درآمد

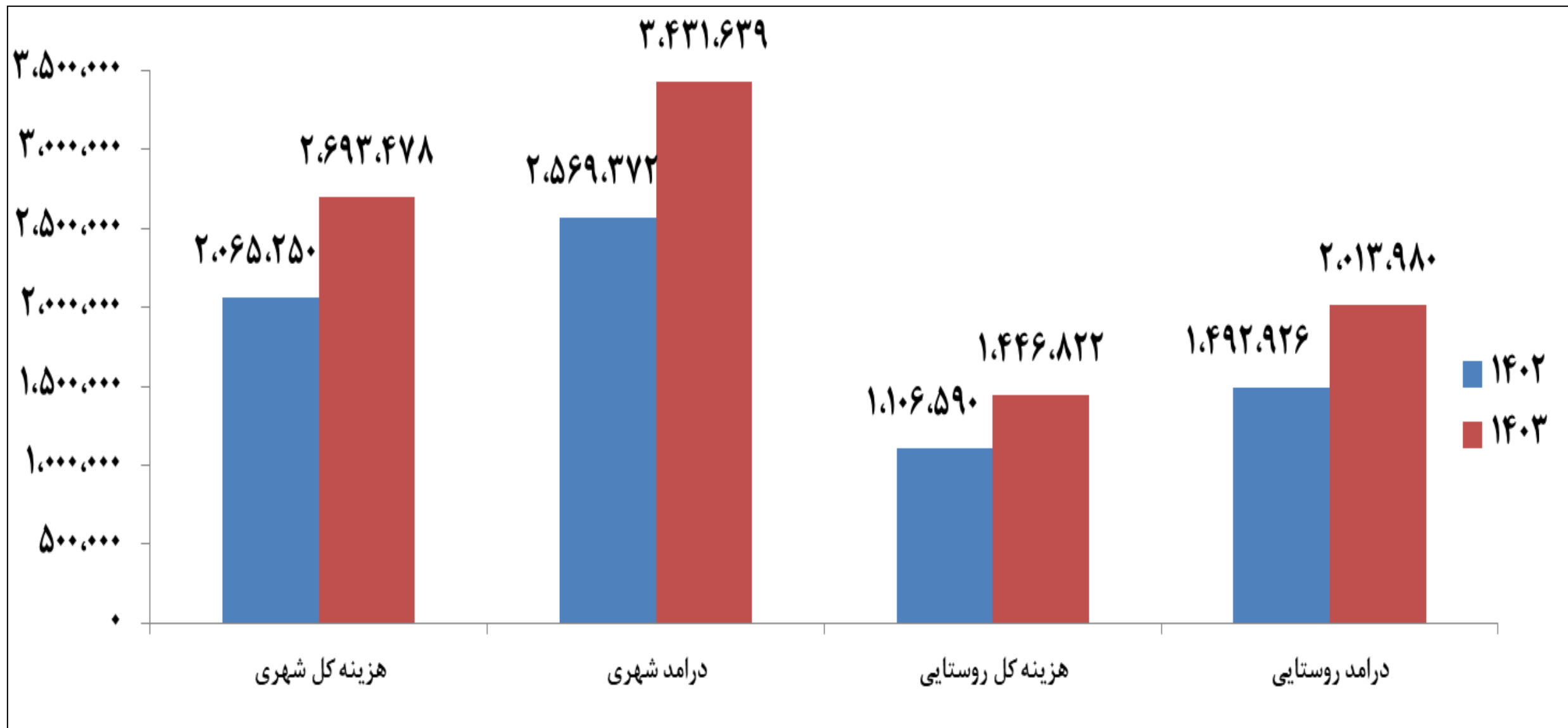
مقدار خوراکی ها (سرانه) در سطح کدهای ۶ رقمی به تفکیک کدهای شش رقمی در سطح مناطق شهری و روستایی ۳۱ استان و کل کشور) و دهک های هزینه و درآمد

سری های زمانی: متوسط هزینه های کل، خوراکی، غیر خوراکی، درآمد، نحوه تصرف، تسهیلات مسکن، لوازم عمده خانوار، تعداد نمونه، بعد خانوار، ضریب جینی و سهم دهک ها در سطح کل کشور و استان به تفکیک شهری و روستایی

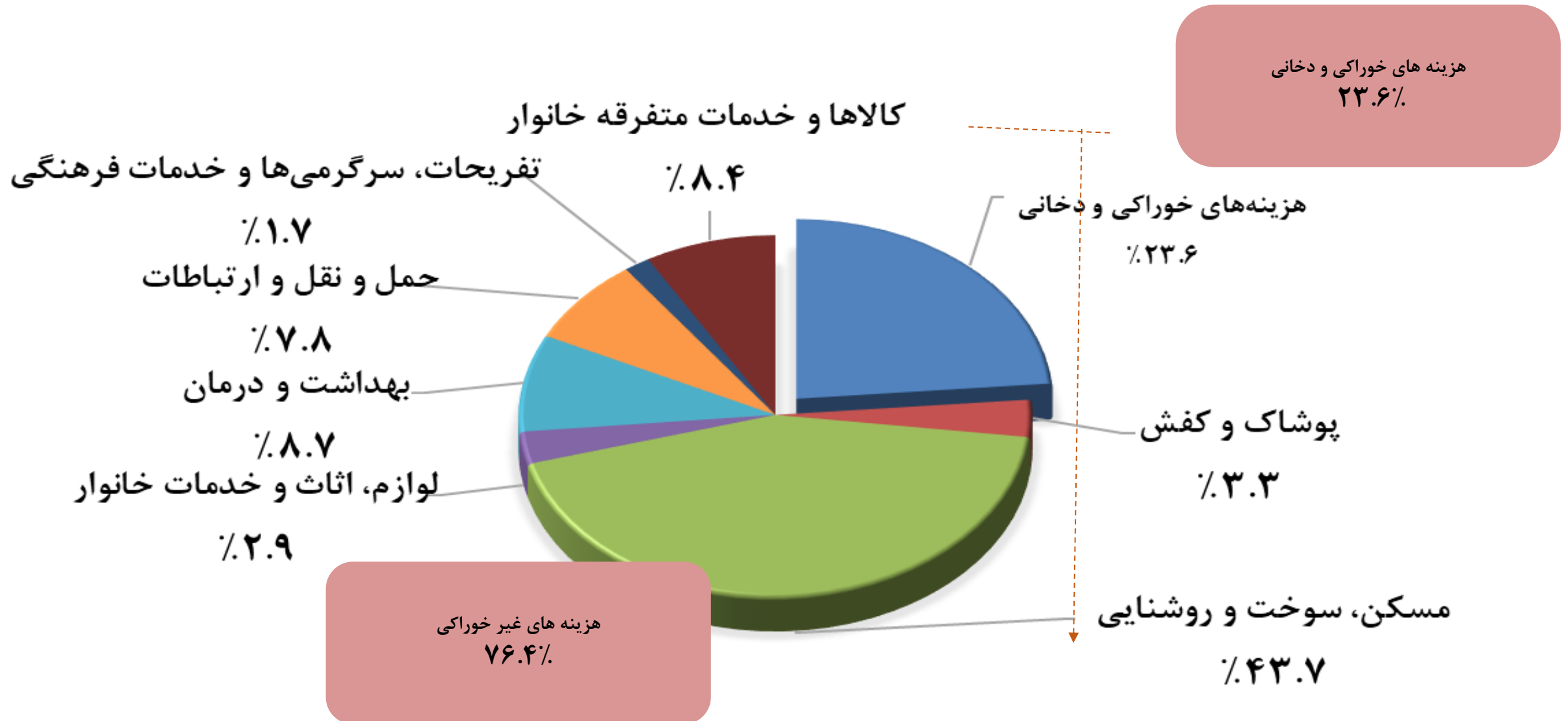
چکیده نتایج طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی سال ۱۴۰۳

۱- متوسط هزینه کل، خوراکی و دخانی و غیرخوراکی خالص و ناخالص سالانه یک خانوار شهری و روستایی سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ (هزار ریال)							
شرح		۱۴۰۲		۱۴۰۳		درصد تغییر سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲	
		خالص	ناخالص	خالص	ناخالص	خالص	ناخالص
شهری	هزینه کل	۲,۰۶۵,۲۵۰	۲,۱۰۲,۹۸۸	۲,۶۹۳,۴۷۸	۲,۷۳۴,۶۶۸	۳۰/۴	۳۰/۰
	هزینه‌های خوراکی و دخانی....	۵۱۴,۷۶۱	۵۱۴,۷۶۱	۶۳۶,۹۶۰	۶۳۶,۹۶۰	۲۳/۷	۲۳/۷
	هزینه‌های غیرخوراکی.....	۱,۵۵۰,۴۸۹	۱,۵۸۸,۲۲۷	۲,۰۵۶,۵۱۸	۲,۰۹۷,۷۰۸	۳۲/۶	۳۲/۱
روستایی	هزینه کل	۱,۱۰۶,۵۹۰	۱,۱۲۸,۲۲۲	۱۴۴۶۸۲۲	۱۴۷۶۶۲۳	۳۰/۷	۳۰/۹
	هزینه‌های خوراکی و دخانی....	۴۳۷,۶۹۴	۴۳۷,۶۹۴	۵۴۶۰۴۷	۵۴۶۰۴۷	۲۴/۸	۲۴/۸
	هزینه‌های غیرخوراکی.....	۶۶۸,۸۹۶	۶۹۰,۵۲۸	۹۰۰۷۷۵	۹۳۰۵۷۶	۳۴/۷	۳۴/۸

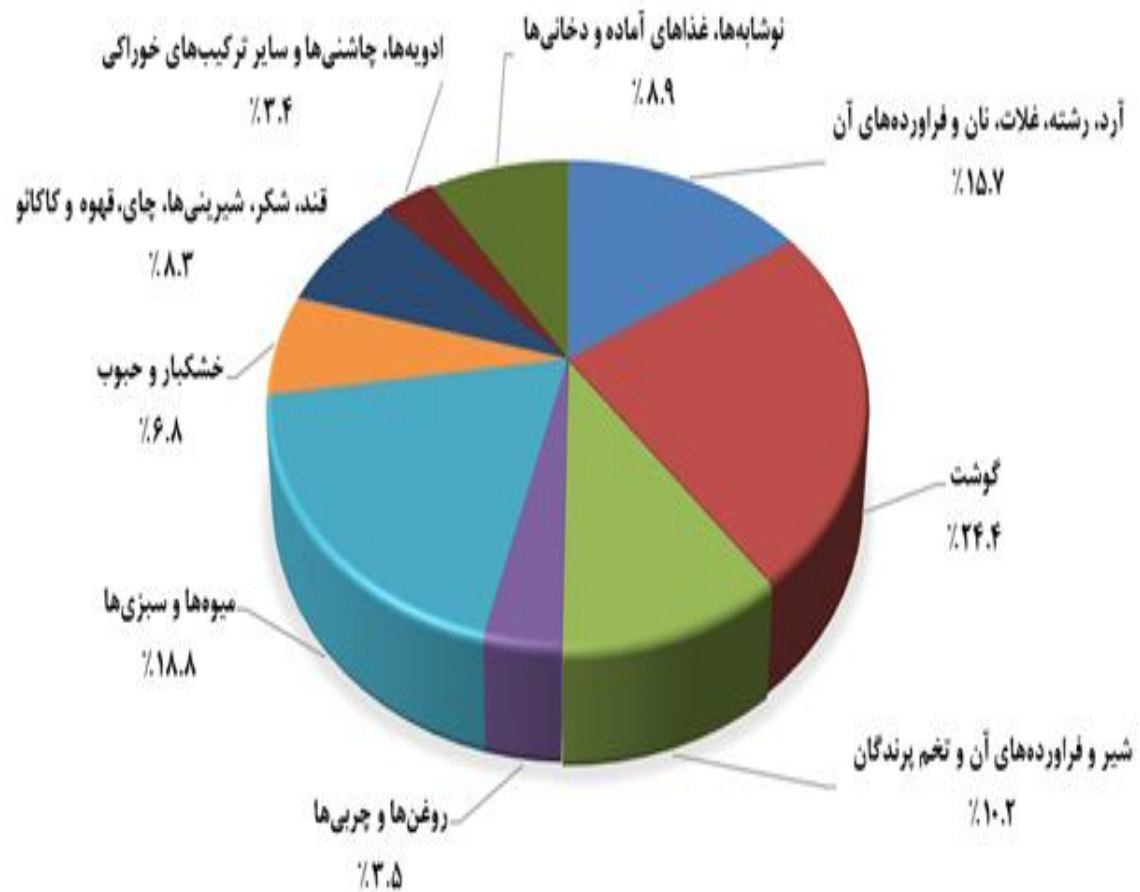
متوسط هزینه و درآمد سالانه یک خانوار شهری و روستایی سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ (هزار ریال)

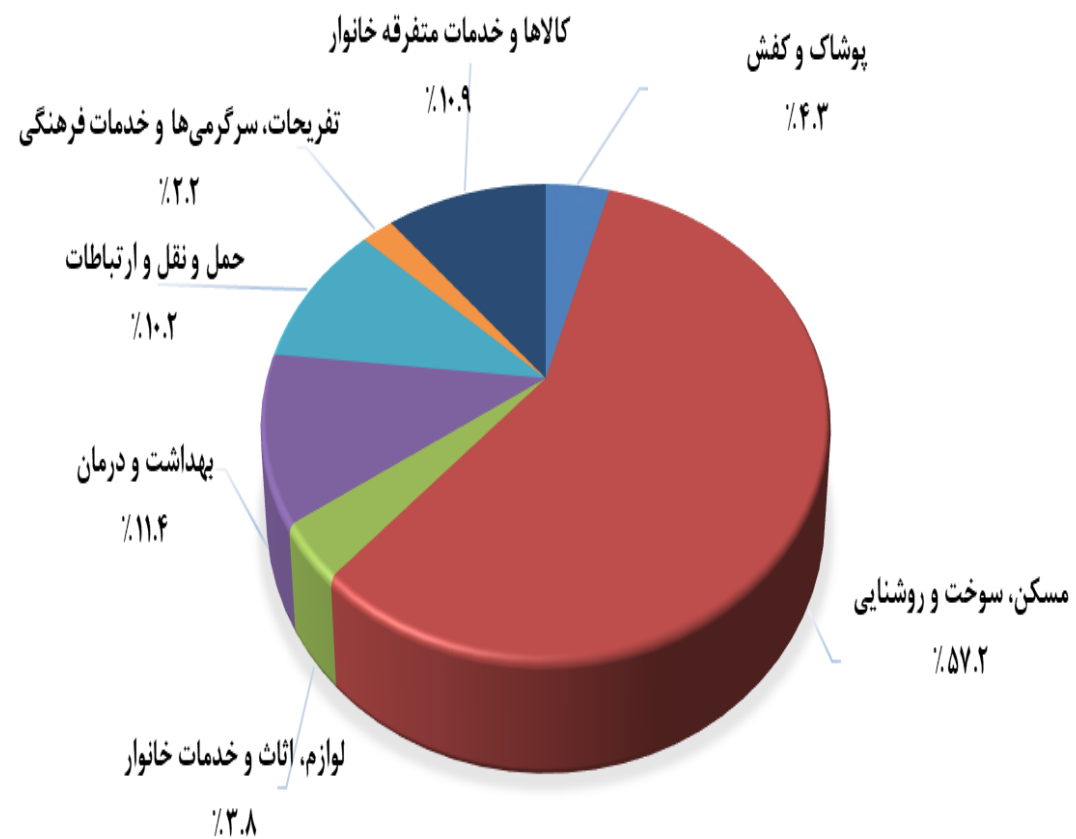
ترکیب انواع هزینه‌های سالانه یک خانوار شهری سال ۱۴۰۳

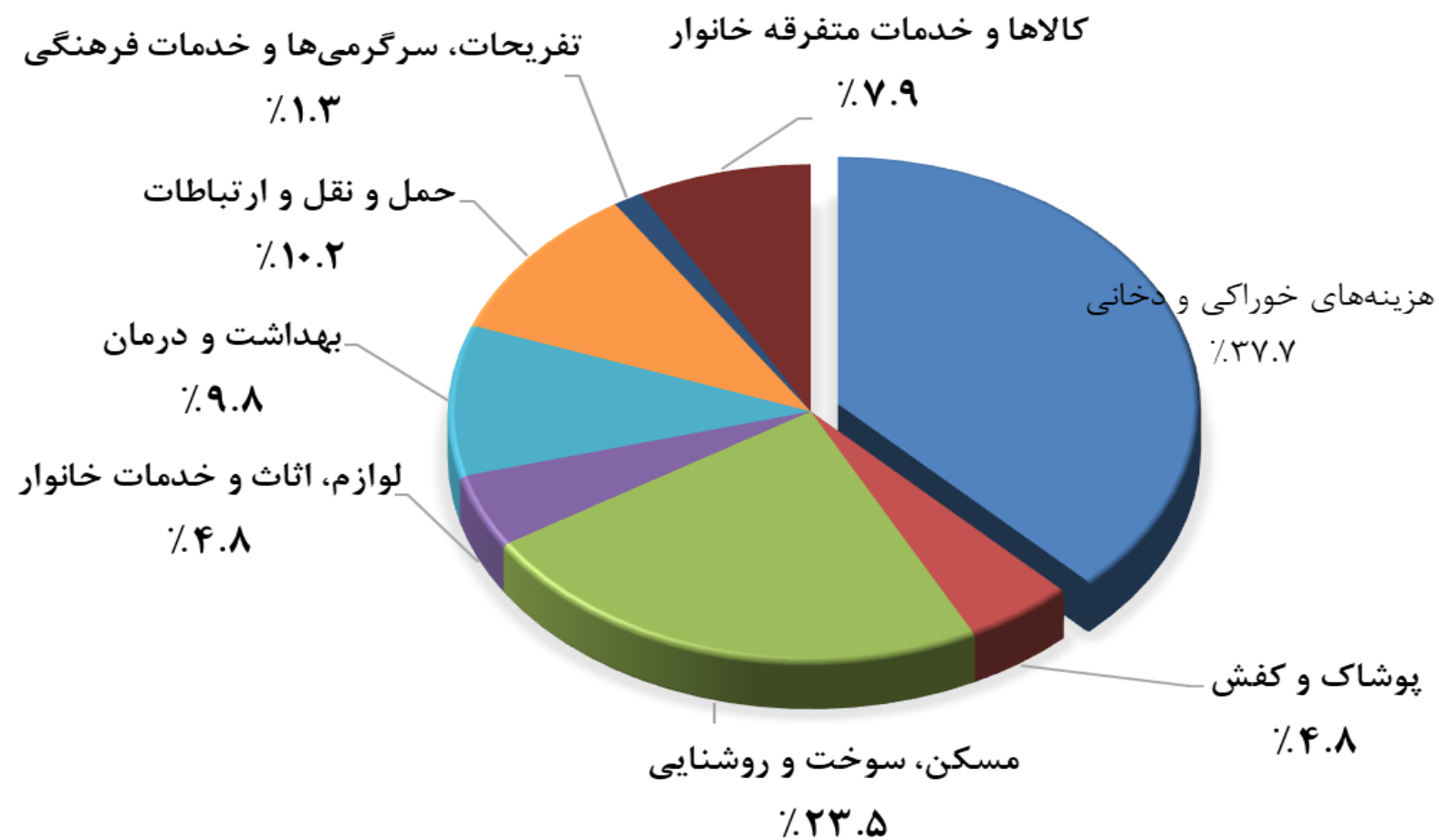
ترکیب انواع هزینه‌های خوراکی یک
خانوار
شهری ۱۴۰۳

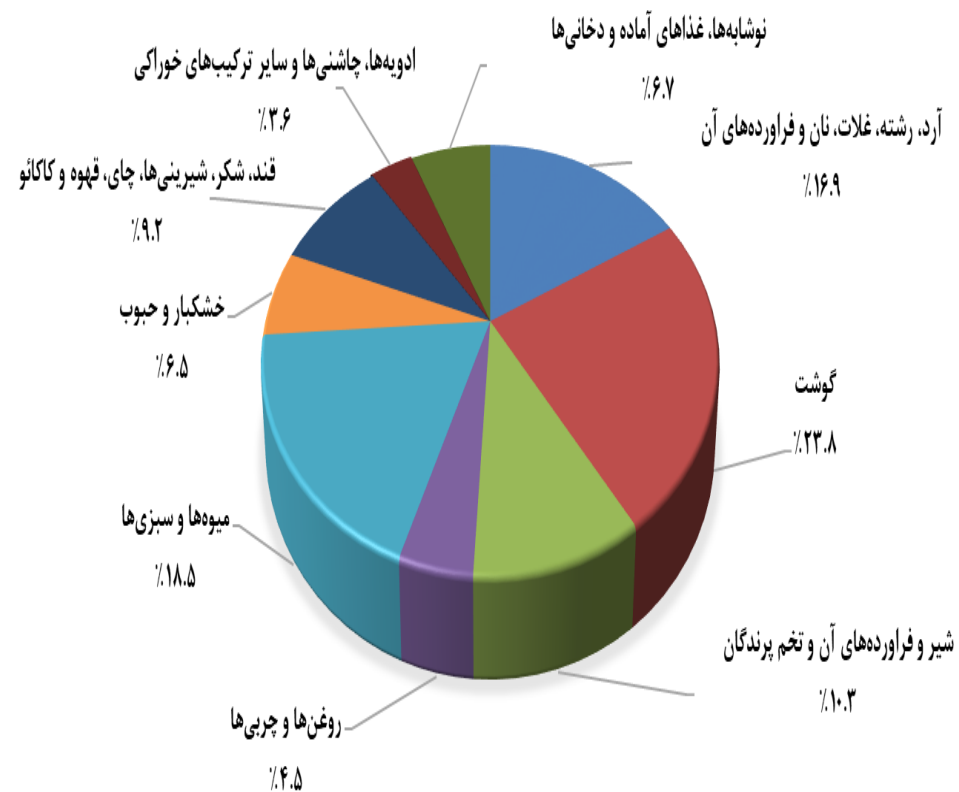
ترکیب انواع هزینه‌های غیر خوراکی
یک خانوار
شهری ۱۴۰۳

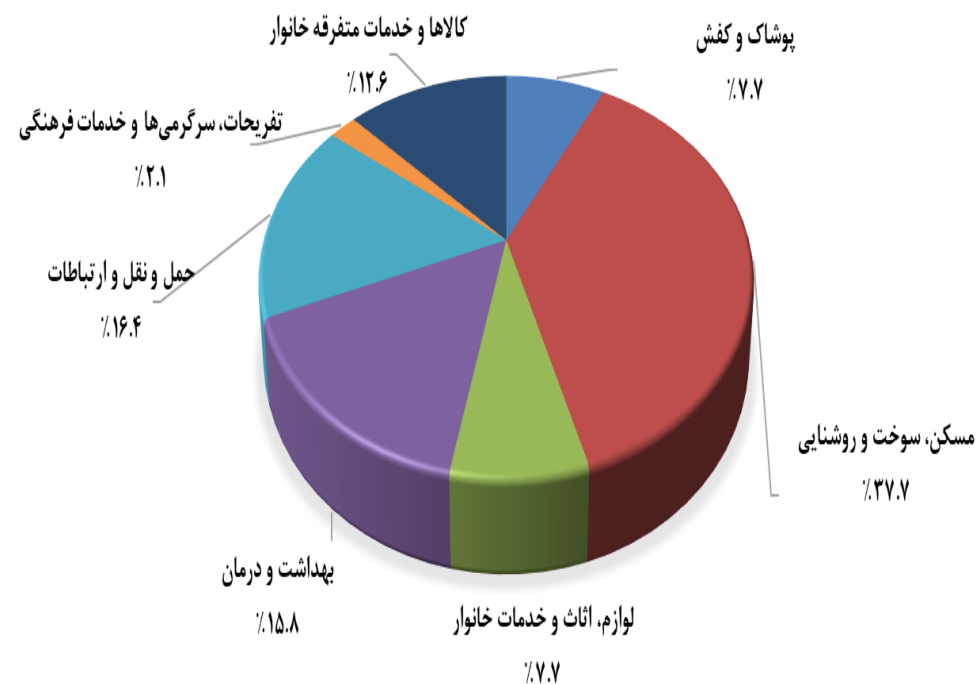
ترکیب انواع هزینه‌های سالانه یک خانوار روستایی سال ۱۴۰۳

ترکیب انواع هزینه‌های خوراکی یک
خانوار
روستایی ۱۴۰۳

ترکیب انواع هزینه‌های غیر خوراکی
یک خانوار
روستایی ۱۴۰۳

ضریب جینی سالانه در نقاط شهری، روستایی و کل کشور سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

شرح	شهری	روستایی
کل کشور	0.3979	0.3870
شهری	0.3820	0.3689
روستایی	0.3583	0.3532

با سپاس